U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **Y. M.,** zastoupen Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Stodolní 834/7, Ostrava - Moravská Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 10. 12. 2009, č. j. 56 Az 162/2008 - 47,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokátovi Mgr. Faridu Alizeyovi **se nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Brně, kterým byla jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR (dále „žalovaný“) ze dne 20. 11. 2008, č. j. OAM-484/LE-PA03-PA03-2008, zamítnuta v části o neudělení mezinárodní ochrany podle ustanovení § 12, § 13, § 14 a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a v části o neudělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu bylo rozhodnutí žalovaného zrušeno a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

[2] Stěžovatel nespecifikuje, proti kterým výrokům rozsudku krajského soudu podal kasační stížnost. Z jejího obsahu je však zřejmé, že napadá rozsudek v rozsahu, ve kterém byla jeho žaloba zamítnuta. V té části žaloby, kterou se stěžovatel bránil proti rozhodnutí žalovaného o nepřiznání doplňkové ochrany podle ustanovení § 14a zákona o azylu, měl totiž úspěch.

[3] Krajský soud v napadené části rozsudku žalobu zamítl zejména proto, že důvody, pro které stěžovatel požádal o azyl (zavržení ze strany příbuzných z důvodu stěžovatelova údajného sňatku se ženou, která nebyla muslimkou) nejsou důvody pro udělení azylu. Stěžovatelova tvrzení ohledně jeho údajného sňatku navíc shledal - stejně jako žalovaný - nevěrohodnými.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Stěžovatel napadá rozsudek z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., správní řád soudní (dále jen „s. ř. s."), když namítá nesprávné posouzení právní otázky soudem ve smyslu nesprávného posouzení podmínek udělení mezinárodních ochrany. Dále z kasační stížnosti vyplývají i kasační důvody vymezené pod písm. b) a d) citovaného ustanovení s. ř. s., neboť krajský soud se prý nevypořádal s tím, že žalovaný nepřihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení najevo a neuvedl, jak se vypořádal s návrhy a námitkami stěžovatele a s jeho vyjádřením k podkladům rozhodnutí. Podklady pro rozhodnutí, které si žalovaný pořídil, byly využity nedostatečně, resp. ve prospěch zamýšleného záměru zamítnout žádost o udělení mezinárodní ochrany, což je v zásadním rozporu se zásadami dokazování.

[5] Stěžovatel dále tvrdí, že soud dospěl k nesprávnému závěru o jeho zemi původu, když uzavřel, že Afghánistán je bezpečnou zemí. Nelze totiž tvrdit, že svržením vlády Talibanu v roce 2001 přestalo místním občanům hrozit riziko pronásledování a že bezpečnostní situaci lze bez dalšího považovat za uspokojivou (*pozn. soudu: v odůvodnění napadeného rozsudku ve skutečnosti nejsou taková tvrzení soudu uvedena*). Stěžovatel uvádí, že on a jeho rodina byli v Afghánistánu pronásledováni hnutím Taliban a státními orgány; ze strany Talibanu na ně byl vyvíjen psychický a fyzický nátlak a státní orgány jim nejsou schopny zajistit bezpečí. Bylo navíc povinností žalovaného získat maximum možných informací o konkrétní situaci stěžovatele.

[6] Pokud je země původu žadatele právním státem s demokratickým režimem, leží důkazní břemeno na žadateli o azyl, a ten musí věrohodně doložit, že je skutečně pronásledován. Naopak jde-li o nedemokratický stát, ve kterém je nízká ochrana lidských práv, leží důkazní břemeno na správním orgánu, a ten musí uspokojivě vyvrátit veškerá tvrzení žadatele o azyl. Navíc není povinností žadatele, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele vyvracejí či zpochybňují. Pokud se správní orgán ocitne v důkazní nouzi, musí rozhodnout ve prospěch žadatele. Tato zásada rozložení důkazního břemene nebyla v případě stěžovatele uplatněna.

[7] Stěžovatel dále cituje ze zpráv Ministerstva zahraničí USA o dodržování lidských práv v Afghánistánu za rok 2002, ze které vyplývá, že pád Talibanu v roce 2001 přispěl k ukončení závažného porušování lidských práv. Od roku 1996 neexistovala v zemi žádná centrální vláda, a to až do roku 2001, kdy se tohoto úřadu ujala Afghánská prozatímní vláda. V celé zemi byl oficiálně nastolen právní stát, ovšem v praxi bylo respektování tohoto stavu omezeno, zejména mimo Kábul. V obecné rovině byla zaručena svoboda projevu, tisku, pokojného shromažďování, spolčování, vyznání a pohybu po zemi; prakticky však docházelo ze strany bezpečnostních sil k násilí, případům svévolného a nezákonného zabíjení a sociální diskriminaci žen a menšin. Dále cituje závěry dvou zpráv Rady bezpečnosti OSN o situaci v Afghánistánu, ze kterých vyplývá, že v zemi stále

dochází k bojům ve všech provinciích a že ochrana lidských práv je zcela nedostatečná. Proto nelze dle stěžovatele pochybovat o tom, že Afghánistán nemůže být jako celek považován za bezpečnou zemi původu.

[8] Závěrem se stěžovatel vyjádřil i k situaci, kdy by mu byla přiznána doplňková ochrana dle ustanovení § 14a zákona o azylu. Uvedl, že doplňková ochrana by mu nezajistila dostatečný prostor k plnohodnotnému životu, neboť jsou s ní spojena omezení v oblasti sociální a pracovní.

[9] Z uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

[10] Žalovaný ve svém vyjádření označil předmětnou kasační stížnost za nedůvodnou, neboť jeho rozhodnutí ve věci azylu i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy, a proto ji navrhuje zamítnout.

[11] Žalovaný v plném rozsahu odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání, informace o zemi původu a výpovědi učiněné ve správním řízení. Stěžovatel uvádí shodné námitky jako v žalobě, žalovaný na ně již plně reagoval ve vyjádření k žalobě a soud ve svém rozsudku. Během azylového řízení uvedl stěžovatel jako důvod opuštění země nesouhlas příbuzných s údajným sňatkem s nemuslimkou, tedy hypotetické problémy ze strany soukromých osob. Žalovaný se sňatkem stěžovatele s paní G. podrobně zabýval i přes to, že tato žena manželství se stěžovatelem popírá. I kdyby správní orgán připustil, že sňatek byl uzavřen, potíže s rodinnými příslušníky nelze považovat za azylově relevantní.

[12] Činy soukromých osob mohou být chápány jako pronásledování, pokud je státní orgány podporují, tolerují či nejsou schopny zajistit proti nim přiměřenou ochranu. Takto pronásledovaná osoba se musí alespoň pokusit obrátit s žádostí o pomoc a příslušné státní orgány či pokusit se hledat ochranu jiným způsobem (např. u mezinárodních organizací). Problémy s rodinnými příslušníky, jejichž převážná část však dle vyjádření stěžovatele žije mimo území Afghánistánu, jsou pouze spekulativní.

[13] Žalovaný se dále vyjádřil k otázce důkazního břemene. Uvedl, že v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu má správní orgán povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany alespoň tvrdí, že existují důvody, na základě kterých by mu mohla být udělena. Z žádného ustanovení zákona o azylu nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní azylové důvody a aby posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle § 3 zákona č. 500/2004 Sb., o správním řízení (správní řád) má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel během správního řízení uvedl. Řízení o udělení mezinárodní ochrany je provázeno zásadou aktivity žadatele. Správní orgán musí umožnit žadateli o azyl sdělit všechny skutečnosti, které považuje pro řízení za podstatné. Obecné obavy z hnutí Taliban nelze bez dalšího považovat za azylové relevantní důvod.

[14] Správní orgán uzavírá své vyjádření s tím, že se přiklání k rozhodnutí soudu a neshledává v něm žádná pochybení, neboť stěžovatel nesplňuje dle jeho názoru podmínky

stanovené § 12 zákona o azylu, nebyly naplněny ani podmínky pro udělení azylu dle § 13 stejného zákona, ani důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu. Stěžovatel nesplňuje ani podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14b citovaného zákona.

IV. Přípustnost kasační stížnosti [§ 102 a násl. s. ř. s.]

[15] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti kasační stížnosti a v této souvislosti zkoumal, zda je kasační stížnost projednatelná v plném rozsahu. Soudy jsou obecně povinny přezkoumávat napadené výroky rozhodnutí správního orgánu v mezích žalobních bodů a z těch hledisek, které žalobce v podané žalobě uvede (§ 75 odst. 2 s. ř. s.).

[16] Stěžovatel mimo jiné uvedl, že on a jeho rodina byli v Afghánistánu pronásledováni hnutím Taliban a státními orgány, ze strany Talibanu na ně byl vyvíjen psychický a fyzický nátlak. V rozsahu těchto námitek je kasační stížnost ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustná, protože se opírají o důvody, které stěžovatel – konkrétně ve vztahu ke své osobě - neuplatnil v řízení před krajským soudem (ani v řízení před správním orgánem), ač tak učinit mohl. Těmito námitkami se proto nemůže Nejvyšší správní soud zabývat.

V. Přijatelnost kasační stížnosti [§ 104a s. ř. s.]

[17] Dále se Nejvyšší správní soud zabýval ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pro stručnost lze odkázat na precedenční usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. 1 Azs 13/2006 (publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, dostupné na www.nssoud.cz), ve kterém byl podrobně vymezen institut přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany.

[18] Podle tohoto usnesení se o přijatelnou kasační stížnost může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost obsahuje právní otázku, která je dosavadní judikaturou řešena rozdílně, 3) nastane potřeba učinit judikatorní odklon (Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně), 4) bylo-li v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

[19] Stěžovatel sám neuvedl, z jakých důvodů by měla být jím podaná kasační stížnost přijatelná a rovněž Nejvyšší správní soud v kasační stížnosti neshledal relevantní argumenty svědčící pro její přijatelnost.

[20] Nejvyšší správní soud především odkazuje na svoji ustálenou judikaturu, podle níž musí žadatel o udělení azylu alespoň tvrdit, že existují důvody uvedené v ustanovení § 12 zákona o azylu, aby byl příslušný správní orgán (žalovaný) povinen zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu ve smyslu tohoto ustanovení. „*Z žádného ustanovení zákona nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění.*“ Povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu

důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 5 Azs 22/2003, obdobně rozsudek ze dne 20. 11. 2003, sp. zn. 2 Azs 27/2003, dostupné na www.nssoud.cz).

[21] Stěžovatel v řízení před žalovaným ani krajským soudem neuváděl důvody, jež by byly relevantní pro účely udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu. Mezi tyto důvody nespadají ani potenciální problémy a předpokládané neshody s rodinnými příslušníky, které by pramenily z nesouhlasu stěžovatelovy rodiny s tím, že se oženil s nemuslimkou. Jak uvedl Nejvyšší správní soud již ve svém rozsudku ze dne 4. 3. 2004, sp. zn. 3 Azs 13/2004, *„skutečnost, že rodiče stěžovatele nesouhlasí se sňatkem svého syna z náboženských důvodů, není rovněž důvodem pro udělení azylu v České republice*“. V jiném rozsudku pak k tomuto důvodu Nejvyšší správní soud dovodil, že verbální útoky rodičů vůči žadatelce o azyl, jejichž důvodem byla známost a plánovaný sňatek žadatelky s partnerem jiného náboženského vyznání, nelze pokládat za pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Za pronásledování či odůvodněný strach z něho by v daných souvislostech mohla být pokládána jen taková situace, kdy by ze strany orgánů státní moci docházelo k perzekuci osob pro jejich náboženskou orientaci, popř. k systematickému odmítání poskytovat jednotlivcům ochranu před šikanou vyvolanou netolerancí k jejich náboženskému vyznání (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 3. 2005, sp. zn. 4 Azs 271/2004). Tvrzení stěžovatele však nenaznačují, že by se v jeho případě mohlo o takovou situaci jednat.

[22] Přijatelnost kasační stížnosti bez dalšího nezakládají ani velmi obecná tvrzení o procesních vadách řízení před správním orgánem, potažmo v řízení před správním soudem, aniž by je stěžovatel konkretizoval. Nejvyšší správní soud přitom v dané věci neshledal takové vady řízení, k nimž je povinen přihlížet i bez návrhu [§ 109 odst. 3 s. ř. s.], a jež by mohly být důvodem k přijatelnosti kasační stížnosti. Otázkou, kdy je rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost či pro nedostatek důvodů, se Nejvyšší správní soud zabýval např. v rozsudku ze dne 12. 1. 2005, č. j. 4 Azs 300/2004 - 36, www.nssoud.cz, nebo v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75 (publ. pod č. 133/2004 Sb. NSS).

[23] Námitky, jež se vztahují k bezpečnostní situaci v zemi původu stěžovatele, nemohou být pro zdejší soud relevantní za situace, kdy ve vztahu k ustanovení § 12 zákona o azylu, proti jehož soudnímu přezkumu brojí kasační stížnost, stěžovatel neunesl břemeno tvrzení. Obecné obavy z bezpečnostní situace v zemi původu totiž nejsou relevantním důvodem pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu jakožto jedné z forem mezinárodní ochrany, kterou tento zákon zakotvuje. Tyto námitky se týkají především posouzení otázky, zda stěžovateli má být přiznána doplňková ochrana podle § 14a tohoto zákona. Vzhledem k tomu, že krajský soud právě v této části zrušil žalobou napadené rozhodnutí, žalovaný se bude v dalším řízení, jehož účelem má být odstranění zjištěných vad řízení (žalovaný si neopatřil podklady týkající se situace v Afghánistánu, stěžovatel tedy s nimi nemohl být seznámen a nemohl se k nim vyjádřit), touto otázkou znovu zabývat.

[24] Pokud stěžovatel uvedl, že doplňková ochrana by mu nezajistila dostatečný prostor k plnohodnotnému životu s ohledem na omezení v oblasti sociální a pracovní, Nejvyšší správní soud k tomu uvádí (aniž by předjímal rozhodnutí, jež bude výsledkem dalšího řízení před správním orgánem), že udělení azylu (potažmo mezinárodní ochrany) je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na tomto území, tak jak jsou upraveny např.

v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Tento institut není prostředkem k zajištění pracovního povolení či nároku na zabezpečení v oblasti sociální. Jeho účelem je poskytnutí ochrany tomu, kdo ze zákonem stanovených důvodů pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování v zemi svého původu, resp. (u doplňkové ochrany) komu hrozí v případě návratu do země původu skutečné nebezpečí vážné újmy.

VI. Shrnutí a náklady řízení

[25] Nejvyšší správní soud neshledal, že by kasační stížnost svým významem podstatně přesahovala vlastní zájmy stěžovatele. Shledal ji proto nepřijatelnou a podle ustanovení § 104a s. ř. s. ji odmítl.

[26] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[27] Stěžovatelovi byl právním zástupcem pro řízení o kasační stížnosti ustanoven advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.). Ze spisového materiálu však neplyne, že by ustanovený advokát učinil v dané věci jakýkoliv úkon právní služby. Soud proto ustanovenému advokátovi odměnu nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. července 2010

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu